

Een rechtvaardig economisch systeem & een einde aan armoede

Feiten en cijfers achter de aanbevelingen van het Nederlandse maatschappelijk middenveld voor de CSW68.

Het huidige economische systeem laat structurele ongelijkheden zien tussen mensen. Meisjes en vrouwen in al hun diversiteit hebben minder toegang tot voedsel, hulpbronnen, onderwijs, sociale voorzieningen, instituties en financiering. Ook is het werk dat zij doen vaker onbetaald (zoals zorg voor kinderen en ouderen) en werken zij vaker onder slechte of onveilige omstandigheden. Bovendien hebben vrouwen en meisjes nog steeds minder een stem in beslissingen over hoe geld moet worden verdeeld.

Wat is de CSW?

CSW staat voor Commission on the Status of Women. Dit is de vrouwentop van de Verenigde Naties, een soort vergadering over de positie van vrouwen en meisjes wereldwijd.

Elk jaar in maart komen landen van over de hele wereld in New York bij elkaar voor deze vergadering. Hier bespreken ze hoe het gaat met gelijkheid en de rechten van vrouwen en meisjes. En wat ze gaan doen om dit te verbeteren.

Deze afspraken leggen de landen vast in een slotverklaring, de zogeheten 'agreed conclusions'.

De CSW is opgericht in 1946 en de eerste bijeenkomst was in 1947. Dit jaar is het de 68e keer dat de CSW plaatsvindt.

Het thema van de 68e CSW is: "Het versnellen van gendergelijkheid en verbeteren van de positie van alle vrouwen en meisjes door het aanpakken van armoede en versterken van instellingen en financiering vanuit een genderperspectief."

Atrig en WO=MEN werken samen aan het bij elkaar brengen van de inbreng vanuit het maatschappelijk middenveld naar de Nederlandse overheidsdelegatie voor de CSW.

Waar staan we?

- Wereldwijd leven 388 miljoen vrouwen en meisjes in extreme armoede (1)
- Nederlandse vrouwen verdienen jaarlijks gemiddeld 13% minder dan mannen. Wereldwijd loopt dit percentage op tot 20%. (1, 5)
- In 2021 hebben grote bedrijven (multinationals) en rijke mensen 483 miljard dollar aan belasting ontdoken. (3) Omdat deze bedrijven zo min mogelijk belasting betalen in landen in het Mondiale Zuiden, lopen deze landen elk jaar 1,8 miljard euro mis. Daardoor kunnen ze niet investeren in bijvoorbeeld zorg en onderwijs. Meisjes en vrouwen blijven dan vaker thuis, bijvoorbeeld om voor zieke familieleden te zorgen, en meisjes kunnen minder naar school (4)
- 0,3% van alle bilaterale ontwikkelingshulp ging in 2021 naar feministische, door vrouwen geleide en vrouwenrechtenorganisaties. Dit is minder dan het jaar ervoor. (2)

Dit zijn onze speerpunten voor de CSW68

- Dicht de loon- en pensioenkloof door genderbudgeting een basisinkomen voor iedereen en loontransparantie in te voeren.
- Erken vrouwen en jongeren als aanjagers van verandering en investeer in vrouwenrechten-, gendergelijkheids-, feministische en jongerenorganisaties.
- Maak een feministisch buitenlandbeleid.
- Zorg voor een rechtvaardig belastingstelsel door een einde te maken aan belastingontduiking en -ontwijking.

Deze speerpunten zijn tot stand gekomen met inbreng vanuit 25 Nederlandse organisaties. Klik [hier](#) voor onze uitgebreide aanbevelingen.

Bestaanszekerheid

We hebben op dit moment wereldwijd te maken met een crisis van bestaanszekerheid. Verschillende klimaatrampen, oorlog en gewapende conflicten en de COVID-19 pandemie hebben de productie, distributie en prijzen van voedsel en energie verstoord.

Met name vrouwen en meisjes worden het hardst geraakt in deze crisis. Dit komt onder andere omdat vrouwen en meisjes vaker al in armoede leven en minder toegang tot hulpbronnen hebben om uit hun situatie te ontsnappen. Ook dragen meisjes en vrouwen vaker de (onbetaalde) zorg voor kinderen, mensen met een beperking, ouderen, zieken en hun gemeenschap, waardoor zij grotere schokken moeten opvangen. (6)

Equal Pay Day

Jaarlijks is het in Nederland rond 14 november Equal Pay Day. Vanaf die dag werken vrouwen de rest van het jaar symbolisch onbetaald vergeleken met mannen. Vrouwen krijgen namelijk nog steeds minder betaald per uur dan mannen. Voor vrouwen van kleur, LHBTI+'ers of voor mensen met een beperking is de loonkloof vaak nog groter. Voor deze groepen ligt de datum van Equal Pay Day dus eerder in het jaar. Wereldwijd ligt deze datum rond 18 september, omdat de loonkloof in andere landen veel groter is. De precieze datum wordt vastgesteld op basis van de loonkloof, dus dit kan per jaar verschillen.

(17)

Genderbudgeting

Mensen hebben vaak verschillende kansen, wensen, behoeften en prioriteiten door hun positie in de samenleving. Vrouwen zijn nog steeds ondervertegenwoordigd in het openbare leven en in besluitvorming op alle niveaus. Hierdoor worden de stemmen van vrouwen minder gehoord, waardoor beleid, inclusief economisch beleid, minder rekening houdt met hen. En hierdoor komt geld niet terecht bij de mensen die dat het hardst nodig hebben.

Het invoeren van genderbudgeting. Dit betekent dat er zorgvuldig wordt gekeken hoe geld besteed wordt en in hoeverre het terecht komt bij verschillende groepen, zoals vrouwen en meisjes, lhbt+-groepen of jongeren. Inkomsten en uitgaven worden zo gestructureerd dat het gendergelijkheid bevordert.

Gelijke en vrije toegang tot sociale voorzieningen en een minimum leefbaar loon

In veel landen verdienen mensen (met name vrouwen en mensen in kwetsbare posities) te weinig om rond te komen. Ook hebben zij geen toegang tot sociale voorzieningen, zoals bijstand, kinderopvang, ouderschapsverlof of pensioen. Daarom is een leefbaar loon noodzakelijk. Een leefbaar loon is een loon waarmee een iemand in diens basisbehoeften kan voorzien, zoals huisvesting, voedsel, gezondheidszorg, onderwijs, transport, energie en digitale technologie.

Gelijke toegang tot openbare sociale voorzieningen en een sociaal vangnet is cruciaal voor het bereiken van gendergelijkheid. Sociale voorzieningen kunnen de ongelijke verdeling van werk en zorg te verminderen en te herverdelen, zodat vrouwen en meisjes meer tijd en ruimte hebben om bijvoorbeeld naar school te gaan of betaald werk te doen. Ook de meest uitgesloten groepen in de samenleving moeten toegang hebben tot goede ondersteuning en sociale bescherming, vrij van discriminatie. (7)

Feministisch buitenlandbeleid

Wereldwijd staan vrouwenrechten onder druk en groeit de ongelijkheid. Miljarden vrouwen en meisjes hebben geen of onvoldoende toegang tot kwalitatief onderwijs en gezondheidszorg, juridische bijstand en politieke besluitvorming. Wereldwijd blijft de gendergelijkheidsindex steken op 68,4% in 2023. Dat is een verbetering van 0,3% in vergelijking met het jaar ervoor (8).

Onze aanbeveling:

Implementeer een feministisch buitenlandbeleid (FBB). Dit zet in op gelijkheid en sociale rechtvaardigheid voor iedereen wereldwijd. FBB stelt mens en klimaat voorop, en zorgt voor een eerlijkere mondiale verdeling van macht en welvaart. Hiermee worden de onderliggende structurele, systemische ongelijkheden en de historische verantwoordelijkheden van het Globale Noorden aangepakt. Dit beleid kan alleen succesvol zijn door deelname van zo veel mogelijk landen, inclusief concrete doelstellingen, een tijdlijn, een begroting en SMART-monitoring. Ervaringen laten zien dat een FBB een enorme impuls geeft aan de inzet op gendergelijkheid en het meer structureel mainstreamen van gender. (9)

Feministisch buitenlandbeleid let op de vier r'en: rights, representation, resources and reality check: (9,10)

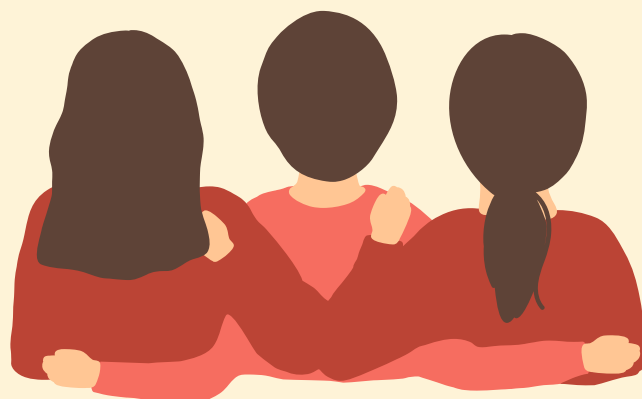
- Rights: vrouwen moeten zich overal ter wereld kunnen beroepen op hun universele rechten en vrij zijn van geweld;
- Representation: vrouwen moeten vertegenwoordigd zijn in en deelnemen aan politieke besluitvorming;
- Resources: er moeten voldoende middelen beschikbaar zijn om deze doelstellingen te verwezenlijken;
- Reality check: de doelen moeten worden uitgevoerd op een manier die bij de lokale context past, zodat er geen onverhoopte negatieve gevolgen zijn voor vrouwen. Wereldwijd verschillen omstandigheden en niet elke aanpak is overal even effectief.

Vrouwen en jongeren als aanjagers van verandering

Jongeren, vrouwen en jonge meiden, in al hun diversiteit, weinig inspraak in politieke en economische besluitvorming en vredesonderhandelingen. Besluiten gaan vaak over hen maar niet met hen. Terwijl zij belangrijke veranderaars zijn in het voorkomen en tegengaan van armoede.

In 2022 was slechts 16% van de vredesonderhandelaars in conflictgebieden vrouw (2), terwijl onderzoek laat zien dat de kans 20% groter is dat een vredesakkoord langer dan twee jaar standhoudt. En zelfs 35% groter dat een akkoord meer dan vijftien jaar overeind blijft wanneer vrouwen worden betrokken in vredesonderhandelingen. (9)

Erken vrouwen en jongeren als aanjagers van verandering. Door lokale, feministische en jongerenorganisaties toegankelijk en laagdrempelig te financieren, kunnen zij deelnemen aan besluitvormingsprocessen en totstandkoming van beleid.

Belastingrechtvaardigheid

In Nederland en de rest van de wereld groeit de inkomensongelijkheid (11, 12). Het vermogen van de vijf rijkste mannen ter wereld is sinds 2020 meer dan verdubbeld (van 405 miljard naar 869 miljard dollar, terwijl 60 procent van de wereldbevolking (4,8 miljard mensen) armer is geworden door inflatie. 70 procent van de totale rijkdom is in handen van mensen en bedrijven in het Globale Noorden. Door belastingontwijking door grote bedrijven lopen landen in het Globale Zuiden jaarlijks 200 miljard dollar mis. 80 procent van de 100 grootste bedrijven ter wereld zijn gevestigd in Nederland. Nederland draagt hiermee bij aan belastingontwijking met schadelijke effecten op de positie van vrouwen en meisjes in het Globale Zuiden (13).

Door de opeenstapeling van crises, belastingontwijking en door streng schuldenbeleid kunnen veel landen minder investeren in publieke voorzieningen, zoals onderwijs, schoon water, gezondheidszorg en sociale zekerheid. Vooral armere mensen en vooral vrouwen en meisjes worden hierdoor het hardst geraakt, omdat zij vaker afhankelijk zijn van deze voorzieningen. En omdat zij vaker het gat opvullen door zelf deze taken te gaan uitvoeren. Zo zijn vrouwen en meisjes vaker verantwoordelijk voor onbetaald werk zoals de zorg voor het gezin of familieleden. Daardoor kunnen zij minder investeren in hun toekomst.

Bovendien profiteren vrouwen vaak minder van het belastingsysteem. Doordat zij vaker onbetaald werk verrichten, betalen zij relatief meer belasting op consumptiegoederen (BTW). (4)

Ook in Nederland dragen de sterkste schouders niet de zwaarste lasten. De rijkste 1 procent van de huishoudens in Nederland ontvangt bijna 10 procent van al het inkomen én betaalt veel minder belasting dan de overige huishoudens (14). De rijkste 10 procent van de huishoudens in Nederland heeft 61 procent van het totale vermogen in handen (15). Bovendien zorgt het Nederlandse belastingstelsel ervoor dat meer werken vaak niet loont voor alleenstaande ouders en mensen die in deeltijd werken (dit zijn vaker vrouwen) (16).

Een hogere belasting van de rijken (vooral mannen) kan bijdragen aan een eerlijkere inkomensverdeling. Wanneer deze belastingen worden geïnvesteerd in sociale voorzieningen, zoals onderwijs en zorg, en sociale zekerheid voor de mensen die dat het hardst nodig hebben (vaker vrouwen), dan kan dit ook bijdragen aan gendergelijkheid.

Werk toe naar een sociaal rechtvaardig systeem van belastingen dat intersectionele gendergelijkheid bevordert. Dit kan door progressieve belastingheffing: mensen die meer verdienen of bezitten krijgen hogere belastingtarieven. De hulpbronnen worden dan herverdeeld van de rijken naar degenen die in armoede leven. Dit zorgt voor meer sociale rechtvaardigheid.

Bronnen

1. ILO. (2019). Understanding the Gender Pay Gap.
2. UN Women. (2023). Facts and Figures: Women, Peace and Security.
3. Tax Justice Network. (2022.) State of Tax Justice 2022
4. SOMO (2020) Notitie Fiscaal Verdragsbeleid (2011) Theorie en de praktijk van de Nederlandse belastingverdragen met ontwikkelingslanden. Amsterdam: SOMO, ActionAid
5. Van Dorp, K., Smit, I. De Jager, K. (2023). Whitepaper FNV: Vrouwen verdienen beter.
6. Care (2023). Women and girls in emergencies.
7. Gender and Development Network (2023). Achieving gender equality and women's rights through public services and social protection.
8. World Economic Forum (2023). Global Gender Gap Report 2023.
9. Rijksoverheid. (2022). Feministisch Buitenlandbeleid: wat, waarom, en hoe?
10. Ivens, S., Van Passen, B. (2021). Onderzoek Feministisch Buitenlandbeleid
11. Van Essen, C., Leenders, W., Lejour, A., Möhlmann, J., Rabaté, S. (2022). Ongelijkheid en herverdeling. CPB Policy Brief. Den Haag: Centraal Planbureau
12. World Bank. (2023). 10: Reduced Inequalities: Progress and setbacks in reducing income inequalities. Atlas of Sustainable Development Goals 2023.
13. Action Aid. Belastingontwijking.
14. Van de Ven, Y. & van Dijk, J. (2023). De belastingen op arbeid zijn complex, onrechtvaardig en belemmeren méér werken. ESB, 108(4821). 212-215.
15. CBS (2022). Materiële welvaart in Nederland 2022. Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.
16. Vethaak, H. & Jongen, E. (2024). Stille wateren hebben diepe gronden. Een analyse van de inkomensverdeling en haar determinanten over de afgelopen veertig jaar. Universiteit Leiden
17. Equal Pay Today (2024) What is Equal Pay?

Kennisinstituut
voor Emancipatie en
Vrouwengeschiedenis

Colofon

© Tekst en vormgeving: Atria
Illustraties: Canva

Atria en WO=MEN coördineren samen de inbreng vanuit het maatschappelijk middenveld naar de Nederlandse overheidsdelegatie voor de Commission on the Status of Women.

E: info@atria.nl